

ATELIERUL VOCAȚIONAL - UN PROIECT INEDIT DE EDUCAȚIE MUZEALĂ

Daniel DRÂMBU

VOCATIONAL WORKSHOP – A NOVEL PROJECT OF MUSEUM EDUCATION

Abstract

In 2020, on the occasion of the International Day of Education, Buzău County Museum developed a new programme of museum education that tries to meet halfway the wish for self-knowledge of the teenagers who must make a decision on their educational and professional course. The project took shape as five vocational workshops on which 20 high-school students and 8th form pupils received educational and professional counselling, learned about the evolution of trades, from the Dacian occupations to the contemporary professions and discovered the factors influencing the choice of a career.

The presentation below describes the social context that gave rise to the idea of this museum education, the structure of the workshops and a few conclusions after the implementation of the project.

Cuvinte cheie: educație muzeală, workshop vocațional, alegerea profesiei, adolescență

Keywords: museum education, vocational workshop, choice of the profession, teenage

Una dintre cele mai importante funcții ale muzeului contemporan este cea educațională, mediul muzeal fiind perceput ca un mediu de învățare nonformal, în care accentul este pus pe participarea activă a vizitatorilor¹ și pe orientarea activităților educaționale către dorințele, interesele și motivația de

---

¹ G. E. Hein, *Learning in the Museum*, New Work, Editura Routledge, 1998, p. 6.

Analele Buzăului XII, Buzău, 2020, p.179 – 184.

vizitare a acestora. Dacă în trecut muzeul decidea în numele publicului său cum să îl educe, în prezent instituția muzeală are în vedere oportunitățile de învățare și delectare pe care le poate oferi vizitatorilor săi în funcție de nevoile reale ale acestora. S-a trecut astfel de la muzeul orientat către colecții la muzeul orientat către public. Această schimbare de paradigmă a rolului muzeelor se reflectă în publicațiile de specialitate², care abordează teme precum: interpretarea colecțiilor, cunoașterea publicului muzeal, importanța proiectelor educative pentru muzeu, proiectarea programelor educative, impactul asupra audienței etc. Totodată, se constată varietatea activităților educative adresate unor categorii diverse de public.

Proiectele de educație muzeală trebuie să propună soluții pentru problemele identificate de muzeu în comunitatea pe care o deservește, armonizând, produsele și serviciile educaționale cu direcțiile de valorificare a patrimoniului, urmărite de către muzeu prin raportarea constantă la misiunea sa. Așadar, punctul de pornire în educația muzeală se află la congruența dintre patrimoniul pe care muzeul dorește să îl valorifice și nevoile de învățare, interesele și motivația de vizitare a publicului; iar vizitatorul contemporan de muzeu este sofisticat, complex, are așteptări bine definite și dorește să găsească în instituția muzeală noi provocări. Stephen E. Weil consideră că „muzeul ar trebui înțeles ca un descendent contemporan al adunărilor publice din băile romane sau din catedralele medievale”³, deci ca un mediu în care au loc schimburi de idei și cunoștințe, cu o importantă latură interactivă, în care rolurile dintre cel care este învățat și cel care învață să se schimbe permanent și activ.

Pentru ca acest lucru să se întâmple, educatorul de muzeu trebuie să-și studieze publicul, să cunoască profilul sociologic, psihologic și cognitiv al fiecărei categorii de beneficiari⁴, pentru a putea crea servicii și produse de educație muzeală care să vină în întâmpinarea unor probleme cu care se confruntă diversele segmente de public.

O astfel de problemă, care însă nu afectează un grup sau o comunitate restrânsă, ci societatea românească, în ansamblul său, o reprezintă nivelul redus al educației vocaționale din sistemul public de învățământ. Este cunoscut faptul că orientarea școlară și profesională reprezintă, de ani buni, veriga slabă a

---

² A. Zbucea, *Educația formală și informală în muzee*, în *Revista Muzeelor*, 1/2006, p. 37; ***, *Manual de management muzeal și educație muzeală*, Amsterdam, 2006, p. 21.

³ S. E. Weil, *Making Museums Matter*, Smithsonian Institution Press, Washington D.C., 2002, p. 207.

⁴ A. Zbucea, L. Ivan, *Muzeu Focus: cum să cunoaștem mai bine vizitatorii muzeelor*, București, Editura Colias, 2008, pp. 42-43.

școlii românești⁵, una dintre cauze fiind insuficiența psihologilor și a consilierilor școlari. Profesorii și diriginții ar trebui să suplimenteze această carență, dar pentru că nu conștientizează amploarea problemei⁶, nu fac suficiente eforturi pentru a ajuta părinții și elevii să înțeleagă ce traseu educațional și profesional li se potrivește cel mai bine adolescenților, consecințele fiind rata mare de eșec la examenele naționale și internaționale, alături de dificultățile de inserție pe piața muncii, care nu reușește să ofere antreprenorilor meseriașii de care au nevoie.

În acest context, Muzeul Județean Buzău a implementat un proiect inedit de educație muzeală, menit să celebreze Ziua Mondială a Educației, prin care 20 de adolescenți au beneficiat de consiliere școlară și profesională, în cadrul unor workshop-uri vocaționale, organizate pe parcursul lunii octombrie a anului 2020.

Prezentăm, în continuare, structura acestui proiect, care va fi dezvoltat în anii următori, spre folosul publicului tânăr al Muzeului Județean Buzău:

Titlul: Atelier vocațional pentru adolescenți;

Tema: Despre alegerea carierei, la muzeu, de Ziua Mondială a Educației;

Resursele umane: un muzeograf sau educator muzeal cu competențe în consilierea vocațională și personal tehnic pentru amenajarea spațiului de lucru;

Publicul țintă și nevoile acestuia: elevi de clasa a VIII-a și liceeni, cu domiciliul în județul Buzău, care nu beneficiază în mediul educațional formal de consiliere vocațională și doresc să ia o decizie privind parcursul lor școlar și profesional;

Scopul: Dezvoltarea unor deprinderi, atitudini și cunoștințe utile în luarea deciziilor de carieră și familiarizarea cu managementul ofertelor educaționale și profesionale;

Obiectivele educaționale. Beneficiarii trebuie:

Să definească termenii: ocupație, profesie, carieră, vocație, trăsătură de personalitate, hobby, interes ocupațional;

Să reflecteze asupra varietății profesiilor și dinamicii pieței muncii, specifice lumii contemporane;

Să descrie factorii care influențează alegerea profesiei;

---

⁵ S. Marcus, *Educația în spectacol. Protagonist Solomon Marcus*, București, Editura Spandugino, 2010, p. 64-70; Ș. Vlaston, *Orientarea școlară și profesională, veriga slabă a învățământului românesc, cauză a eșecului școlar*, publicat la 13.12.2019 https://adevarul.ro/educatie/scoala/orientarea-scolara-siprofesionala-veriga-slabă-învățământului-românesc-cauza-eșecului-școlar-1_5df333fe5163ec4271f8b785/index.html, accesat la 19.10.2020.

⁶ G. Lemeni, M. Miclea, *Consiliere și orientare – Ghid de educație pentru carieră*, Cluj-Napoca, Editura ASCR, 2004, p. 10.

Să sesizeze importanța autocunoașterii în alegerea carierei;

Să conștientizeze valorile personale și modul în care acestea influențează alegerea carierei;

Să descopere propriile interese ocupaționale și corelația lor cu profesiile disponibile pe piața muncii;

Să autoevalueze abilitățile, cunoștințele și competențele personale, necesare în practicarea profesiei alocate;

Să conștientizeze importanța cunoașterii ofertelor educaționale;

Calendarul proiectului⁷: atelierelor vocaționale se vor desfășura anual, în luna octombrie, și vor fi organizate cu precădere în weekend, întotdeauna în a doua jumătate a zilei⁸. Durata fiecărui atelier este 90 de minute.

Patrimoniul muzeal valorificat: piesele din expoziția de bază dedicată Epocii Fierului pe teritoriul județului Buzău, semnificative pentru ocupațiile dacilor, și cele din *Colecția Dumitru Dan*, expuse în sala *Ocolul lumii pe jos. Povestea celor 497 perechi de opinci*, locul în care se desfășoară atelierelor.

Etapele:

a) Evaluare inițială, realizată prin intermediul câtorva întrebări despre așteptările beneficiarilor vizavi de workshop-ul vocațional;

b) Ice breaking *Să ne cunoaștem*: confecționarea unui ecuson pentru birou ce conține prenumele participanților și un desen reprezentativ pentru fiecare dintre ei;

c) Vizită ghidată cu tema *De la ocupațiile dacilor la profesiile românilor*, urmată de o dezbatere despre evoluția meseriilor de-a lungul istoriei și apariția noțiunii de *carieră*;

d) Analiza principalilor factori care influențează alegerea carierei: cunoașterea de sine, cererea pe piața muncii, informarea asupra traseului școlar și profesional, resursele materiale, starea de sănătate, trăsăturile fizice, părinții, modelele de carieră, grupul de prieteni;

e) Evaluare intermediară: observarea feedback-ului pe care beneficiarii îl oferă pe parcursul activității;

f) Discuție despre discipline de studiu preferate, hobby-uri și interese personale; prezentarea personalității lui Dumitru Dan, primul globe-trotter român;

⁷ Calendarul unui program de educație muzeală se stabilește luând în calcul atât profilul psihosocial și comportamental al grupului țintă, nevoile lui, cât și orarul muzeului, programul specialiștilor implicați, calendarul anului școlar (dacă este cazul).

⁸ Activitățile cu adolescenții, planificate la sfârșit de săptămână, nu trebuie organizate în prima parte a zilei și nici seara, întrucât adolescenții, în general, preferă să se trezească mai târziu, iar serile de weekend și le petrec, de obicei, împreună cu prietenii. Vezi T. Crețu, *Psihologia vârștelor*, București, Editura Polirom, 2016, pp. 270-313.

g) Completarea testului tip Holland⁹, de evaluare a intereselor vocaționale;

h) Pauză: jocul de societate *Mimează și ghicește profesia*;

i) Completarea unui chestionar care vizează valorile personale;

j) Discuție pe marginea celor trei întrebări-cheie în alegerea carierei: *Ce îmi place să fac?*, *Ce pot să fac?*, *Ce se caută pe piața muncii?*

k) Evaluare finală prin intermediul unui chestionar cu întrebări despre: starea de spirit a beneficiarilor pe parcursul activității, claritatea explicațiilor oferite de către coordonator, noutatea cunoștințelor acumulate, recomandări privind îmbunătățirea workshop-ului și propuneri de activități sau expoziții, potrivite pentru adolescenți, pe care Muzeul Județean Buzău să le organizeze în viitor.

Bugetul estimat este de 250 euro, necesar pentru: achiziția testului *Holland Self-Directed Search*, a materialelor complementare, coli format A4, carioci, pixuri, agrafe; tipărirea afișelor și a pliantelor necesare pentru promovarea atelierelor.

Metodele și procedeele educative: conversația euristică și cea catehetică, problematizarea, jocul, observația, demonstrația, povestirea, jocul de rol, descoperirea, brainstorming-ul, studiul de caz.

Mijloace de promovare: comunicat de presă, afișe distribuite în locurile publice special amenajate și în unitățile de învățământ din municipiul Buzău, flyere, popularizare pe site-ul instituției și pe canalele Social Media: Facebook, YouTube, Twitter, Instagram.

Evaluarea impactului programului s-a realizat în timpul desfășurării atelierelor, prin observarea feedback-ului pe care beneficiarii l-au oferit coordonatorului, și la sfârșitul fiecărui workshop, prin intermediul unui chestionar. Astfel, la întrebarea *Cum te-ai simțit la atelierul vocațional?*, 18 dintre cei 20 de participanți au răspuns că s-au simțit foarte bine, iar doi au scris că s-au simțit bine. De asemenea, explicațiile muzeografului au fost clare pentru toți beneficiarii, care, de altfel, au declarat că au învățat lucruri noi despre ce înseamnă alegerea profesiei și despre ei înșiși.

La întrebarea *Ce crezi că ar trebui îmbunătățit?*, 11 beneficiari au răspuns că nu trebuie schimbat nimic, iar ceilalți au făcut următoarele propuneri: atelierelor să includă o dezbatere despre studiile făcute în străinătate și să dureze mai mult, cele 90 de minute nefiind suficiente pentru

---

⁹ M. Porumb, G. Lemeni, *Consiliere și orientare – Ghid de educație pentru carieră. Activități pentru clasele V-VIII*, Cluj-Napoca, Editura ASCR, 2004, p. 33 și p. 78; G. Tomșa, *Psihopedagogie. Consilierea și managementul carierei*, Ministerul Educației și Cercetării, București, 2007.

complexitatea problemei; să fie invitați specialiști din diverse domenii care să împărtășească experiența lor; să fie organizate ateliere specifice principalelor domenii de activitate; coordonatorul să pună mai multe întrebări participanților; să fie incluse mai multe activități practice, să fie abordate mai riguros domeniile de business. Fără îndoială, unele dintre aceste sugestii vor fi implementate la atelierele vocaționale organizate în anii următori.

Ultima întrebare a chestionarului de evaluare le-a solicitat participanților să propună idei pentru proiecte/programe viitoare, reprezentând totodată o nouă analiză de nevoi a grupului țintă. Răspunsurile au dezvăluit, în primul rând, dorința adolescenților de a participa la noi programe de autocunoaștere și dezvoltare personală, precum și la activități care să-i ajute să înțeleagă mai bine lumea contemporană și să le răspundă unor neliniști legate de viitor.

De asemenea, s-au făcut propuneri pentru ateliere de știință, care să includă experimente, și pentru workshop-uri de: eSports, olărit, cusut, brodat, teatru, regie de film, fotografie, public speaking, literatură. Totodată, adolescenții chestionați sunt interesați de expoziții care să ilustreze teme precum: evoluția dreptului în România, istoria tehnologiei și a calculatorului, arta contemporană, fotografia, istoria jocurilor video, istoria modei, design vestimentar, istoria consolelor de jocuri video.

Analiza acestui chestionar relevă că obiectivele proiectului educațional, implementat de Muzeul Județean Buzău cu prilejul Zilei Mondiale a Educației, au fost în general îndeplinite, rămânând, desigur, mai multe aspecte ce trebuie revizuite. Feedback-ul celor care au participat și interesul suscitât de atelierele vocaționale, chiar în rândul unor elevi de clasa a VI-a, ne încurajează să continuăm proiectul și să dezvoltăm noi programe de educație muzeală, adresate și altor categorii de public.

Propunerile tinerilor adolescenți arată, încă o dată, cât de importantă este cunoașterea publicului pentru îndeplinirea misiunii muzeului, cunoscut fiind faptul că oamenii participă la activitățile de educație muzeală când consideră că acestea răspund motivațiilor, nevoilor și dorințelor complexe pe care ei le au.

Observarea și înțelegerea comportamentului vizitatorilor sunt activități dificile pentru muzee, întrucât necesită o abordare interdisciplinară și studii complexe, bazate pe concepte, tehnici și metode precise de investigare¹⁰, însă beneficiile sunt pe măsura eforturilor; dovada acestui fapt rezidă în performanțele acelor mari instituții muzeale care investesc în cercetarea publicului lor.

---

¹⁰ A. Zbucnea, *Rolul cercetării de marketing în cunoașterea comportamentului vizitatorilor unui muzeu*, în *Revista Muzeelor*, 2/2005, pp. 93-94.